

RECHTBANK DEN HAAG

Dit vonnis is aangevuld bij herstellvonnis van 18 juni 2014 dat is getekend door mr. L. Alwin en aan dit vonnis is gehecht en opnieuw uitgesproken ter openbare terechtzitting van 18 juni 2014 in tegenwoordigheid van de griffier.

Team handel

zaaknummer / rolnummer: C09/443613 / HA ZA 13-611

Vonnis van 21 mei 2014

in de zaak van

1. de vereniging
NEDERLANDSE FEDERATIE VAN EDELPELSDIERENHOUDERS,
gevestigd te Nederasselt,

en een aantal mede-eisers,
advocaat mr. A.B. Lever te Apeldoorn,

tegen

de publiekrechtelijke rechtspersoon
de Staat der Nederlanden (Ministerie van Economische Zaken),
zetelend te Den Haag,
gedaagde,
advocaat mr. R.J.M. van den Tweel te Den Haag.

Eisers onder 1. tot en met 8d. zullen tezamen 'eisers' worden genoemd en de eisers sub 2a. tot en met 8d. zullen als 'de pelsdierhouders' worden aangeduid. Gedaagde zal 'de Staat' worden genoemd.

1. De procedure

1.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:

- de dagvaarding met producties;
- de conclusie van antwoord met producties;
- het vonnis van deze rechtbank van 4 september 2013, waarbij een comparitie van partijen voor de meervoudige kamer is bevolen;
- het proces-verbaal van de zitting van 10 maart 2014 en de daarin genoemde stukken;

1.2. Ter zitting is het vonnis bepaald op heden.

2. De feiten

- 2.1. De pelsdierhouders houden allen pelsdieren voor hun vacht ten behoeve van de productie van bont.
- 2.2. Eiseres sub 1 heeft tot doel de belangenbehartiging van de bij haar als lid aangesloten edelpelsdierenhouders.
- 2.3. De pelsdierhouderij is in Nederland een bloeiende en lucratieve tak van landbouw, die op jaarbasis een economische (toegevoegde) waarde vertegenwoordigt van ruim € 300.000.000,-.
- 2.4. Op 4 oktober 2006 heeft het kamerlid van Velzen een initiatiefwetsvoorstel ingediend houdende een verbod op de pelsdierhouderij (Kamerstuknummer 30 826). Dit initiatiefwetsvoorstel, dat later is gewijzigd door het voorstel van de kamerleden van Gerven en Dijsselbloem met kamerstuknummer 32 369, en het voorstel van de leden Gerven en Recourt met kamerstuknummer 33 076, heeft uiteindelijk geleid tot de Wet van 4 januari 2013, houdende een verbod op de pelsdierhouderij (Wet verbod pelsdierhouderij), Staatsblad 2013, 11, welke wet op 15 januari 2013 in werking is getreden (zoals gewijzigd bij Wet van 4 januari 2013 tot wijziging van de Wet verbod pelsdierhouderij, Staatsblad 2013, 12, en bij Wet van 4 januari 2013 tot nadere wijziging van de Wet verbod pelsdierhouderij, Staatsblad 2013, 13).
- 2.5. De Wet verbod pelsdierhouderij bevat in artikel 2 een verbod tot het houden, doden of doen doden van een pelsdier. Voorts bevat de wet een regeling inhoudende specifieke voorwaarden waaronder dit verbod (na een uitfaseringsperiode van omstreeks tien jaar) eerst ingaat op 1 januari 2024. De Wet verbod pelsdierhouderij is gegrond op de ethische norm dat dieren in Nederland niet uitsluitend of in hoofdzaak voor hun waardevolle pels behoren te worden gehouden en gedood, omdat het toebrengen van leed en ongerief aan dieren ter verkrijging van hun pels niet op goede gronden kan worden gerechtvaardigd. Daarbij is van belang geacht dat met bont geen eerste levensbehoefte van de mens is gediend: bont is een luxe product waarvoor gangbare alternatieven bestaan (TK 2006-2007, 30 826, nr. 3, p. 7.).
- 2.6. Blijkens de Nota naar aanleiding van het verslag (TK 2009-2010, 32 369, nr. 7, p. 13) hebben de initiatiefnemers de optie om nertsenfokkers uit te kopen niet uitvoerbaar geacht, gezien de financiële implicaties van deze optie en de enorme bezuinigingstaakstelling van de rijksoverheid.
- 2.7. De pelsdierhouders hebben uiterlijk voor 1 januari 2014 nog investeringen moeten doen teneinde 100% van de nertsen te houden conform de (dierenwelzijns)eisen van de Verordening van het Productschap Pluimvee en Eieren van 11 december 2003 houdende regels ter zake van welzijnsnormen van nertsen (Verordening welzijnsnormen nertsen (PPE) 2003). Zij zijn hierin allen geslaagd en zij beschikken over de benodigde vergunningen.
- 2.8. De pelsdierhouders mogen hun bedrijf gedurende de uitfaseringsperiode nog uitoefenen. Vanaf 1 januari 2024 is dit verboden.

3. **Het geschil**

3.1. Eisers vorderen bij vonnis, voor zover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad,:

I.

primair

De Wet verbod pelsdierhouderij onverbindend te verklaren althans buiten werking te stellen wegens strijdigheid met hogere regelgeving;

subsidiair

te bepalen dat genoemde wet, althans de artikelen 2 en 3, buiten toepassing dient/dienen te worden gelaten of de Staat te bevelen deze artikelen te schorsen en/of niet uit te voeren/te doen uitvoeren, althans totdat zal zijn voorzien in een volledige, althans adequate, schadevergoedingsregeling voor individuele gevallen;

meer- subsidiair

te bepalen dat genoemde wet althans de artikelen 2 en 3 buiten toepassing dient/dienen te worden gelaten voor gevallen als van de pelsdierhouders, althans totdat zal zijn voorzien in een volledige, althans adequate, schadevergoedingsregeling voor individuele gevallen;

II.

te verklaren voor recht dat de Staat zich op bovenstaande gronden schuldig maakt aan een onrechtmatige daad jegens de pelsdierhouders en dientengevolge jegens hen aansprakelijk is voor alle door hen geleden en te lijden schade (waaronder gevolgschade) nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet;

III.

de Staat in de kosten van het geding te veroordelen.

3.2. Eisers stellen hiertoe dat de Wet verbod pelsdierhouderij onrechtmatig is, want in strijd met het bepaalde in artikel 14 lid 1 en lid 3 van de Grondwet en met fundamentele rechtsbeginselen, in strijd met het bepaalde in artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: artikel 1 EP), in strijd met de richtlijn 98/58/EG, van de Raad van 20 juli 1998 inzake de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren, in strijd met het vrij verkeer van goederen, zoals neergelegd in de artikelen 34 en 35 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, gepubliceerd onder nummer 2012/C 326/01 (hierna: VW EU), en in strijd met de vrijheid van vestiging, zoals verankerd in artikel 49 VW EU. De pelsdierhouders betogen dat de Wet verbod pelsdierhouderij onrechtmatig is jegens hen doordat deze wet het houden, doden of doen doden van een pelsdier verbiedt, terwijl de Staat aan hen geen volledige, althans adequate, schadeloosstelling verstrekt.

3.3. De Staat voert gemotiveerd verweer.

3.4. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover van belang, ingegaan.

4. De beoordeling

Inleiding

4.1. De rechtbank stelt voorop dat het eisers vrij staat de burgerlijke rechter te adieren, nu in dit geval geen administratieve rechtsgang openstaat respectievelijk heeft opengestaan.

4.2. Voorts verdient vermelding dat ingevolge artikel 94 Grondwet formele wetgeving door de rechter mag worden getoetst aan voor Nederland rechtstreeks werkzame verdragen en verordeningen. In het geval Nederlandse wetgeving daarmee in strijd is, levert dit in beginsel onrechtmatige wetgeving op, een door de wetgever gepleegde onrechtmatige daad. In zo'n geval kan de betreffende wetgeving ingevolge vaste rechtspraak van de Hoge Raad desgevorderd (in dat geschil) door de rechter buiten werking worden gesteld. In dit geding beogen eisers de Wet verbod pelsdierhouderij buiten werking te stellen onder meer stellende dat deze bepalingen in strijd zijn met het bepaalde in artikel 1 EP. Eisers stellen daarbij belang te hebben, nu door de Wet verbod pelsdierhouderij een volledige ontneming van vermogensrechten plaatsvindt, zonder dat enige vorm van schadeloosstelling wordt geboden.

4.3. De rechtbank zal allereerst nagaan welke regelingen de Wet verbod pelsdierhouderij precies omvat en vervolgens nagaan of sprake is van strijd met artikel 1 EP.

Inhoud Wet verbod pelsdierhouderij

4.4. Ingevolge de op 15 januari 2013 in werking getreden Wet verbod pelsdierhouderij mag men met ingang van die datum geen pelsdieren meer houden, doden of doen doden. Pelsdierhouders die op 1 januari 2014 aan de in deze wet genoemde voorwaarden voldoen mogen evenwel nog tot 1 januari 2024 (de uitfaseringsperiode) hun bedrijf uitoefenen. Gedurende de uitfaseringsperiode gelden de volgende voorwaarden:

- a. pelsdierhouders mogen niet meer nertsen gaan houden dan waarvoor zij op 1 januari 2014 een vergunning hadden (artikel 4 sub d);
- b. de overdracht van een nertsenhouderij is slechts in bijzondere omstandigheden mogelijk, te weten:
 - als de nertsenhouder door plotselinge arbeidsongeschiktheid niet langer in staat is het houden van nertsen voort te zetten;
 - als de nertsenhouderij deel uitmaakt van een gemeenschap en als vermogensbestanddeel te gelde moet worden gemaakt om de gemeenschap te kunnen verdelen,
 - of de nertsenhouder wegens het bereiken van de leeftijd van 65 jaar de nertsenhouderij niet kan of wil voortzetten, artikel 3 lid 4), en
- c. verplaatsing van een nertsenhouderij is slechts mogelijk als op de oude plaats niet langer sprake is van een nertsenhouderij (artikel 4 sub e).

Met ingang van 1 januari 2024 mogen pelsdierhouders hun bedrijf in het geheel niet meer uitoefenen.

4.5. Tijdens de parlementaire behandeling is onder ogen gezien dat pelsdierhouders hierdoor schade zullen lijden. Er is van afgezien om deze schade aan hen te vergoeden. In plaats daarvan is voor een uitfaseringsperiode gekozen, teneinde pelsdierhouders 'compensatie in de vorm van tijd' te bieden. De gedachte hierachter is dat pelsdierhouders hun, zeer lucratieve, bedrijf nog gedurende die periode kunnen voortzetten en hen aldus de gelegenheid wordt geboden een redelijke vergoeding voor arbeid en geïnvesteerd kapitaal te verwerven. Zo kunnen zij de gepleegde, verplichte, dierenwelzijnsinvesteringen terugverdienen dan wel afschrijven.

4.6. Voorts bevat de Wet verbod pelsdierhouderij de volgende flankerende maatregelen:

artikel 7 bepaalt dat bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld over tegemoetkoming in de kosten van sloop of ombouw van gebouwen waarin nertsen beroepsmatig gehouden worden die als gevolg van het verbod hun functie verliezen (een algemene maatregel van bestuur is in voorbereiding);

artikel 10 houdt een verruimde toepassingsmogelijkheid van de herinvesteringsreserve in, als bedoeld in artikel 3.54 van de Wet inkomstenbelasting 2001 en

artikel 11 bevat een hardheidsclausule, Welke de minister een discretionaire bevoegdheid biedt om een nertsenhouder die op het moment van inwerkingtreding op 1 januari 2014 55 jaar of ouder is een tegemoetkoming te verlenen bij onbillijkheden van overwegende aard, die zich ten gevolge van het verbod ten aanzien van zijn pensioenvoorziening voordoen.

Artikel 1 EP

4.7. Artikel 1 EP luidt als volgt:

"Iedere natuurlijke of rechtspersoon heeft recht op het ongestoord genot van zijn eigendom. Aan niemand zal zijn eigendom worden ontnomen behalve in het algemeen belang en onder de voorwaarden voorzien in de wet en in de algemene beginselen van internationaal recht.

De voorgaande bepalingen tasten echter op geen enkele wijze het recht aan, dat een Staat heeft om die wetten toe te passen, die hij noodzakelijk oordeelt om het gebruik van eigendom te reguleren in overeenstemming met het algemeen belang of om de betaling van belastingen of andere heffingen of boeten te verzekeren."

4.8. Tussen partijen staat niet ter discussie dat de Wet verbod pelsdierhouderij inbreuk maakt op het eigendomsrecht van de pelsdierhouders, te weten hun ondernemingen. Wel strijden zij over de vraag of sprake is van ontneming dan wel regulering van eigendom. Eisers betwisten voorts dat de Wet verbod pelsdierhouderij een in de toepassing "accessible precise en foreseeable" basis vormt voor de genomen maatregelen, stellen dat niet bewezen is dat de wet het algemeen belang dient en dat geen sprake is van fair balance tussen de doelstellingen van de wet- en regelgeving en het middel waarmee dit wordt bereikt (proportionaliteit). De rechtbank overweegt hieromtrent het volgende.

Kwalificatie inbreuken op het eigendomsrecht van de pelshouders

4.9. Ingevolge de Wet verbod pelsdierhouderij wordt in de uifaseringsperiode van 15 januari 2013 tot 1 januari 2024 een inbreuk gemaakt op het voormelde eigendomsrecht van de pelsdierhouders. Immers, in deze periode mogen zij bijvoorbeeld hun bedrijf niet uitbreiden en behoudens bijzondere omstandigheden hun bedrijf niet overdragen. Vanzelfsprekend is dit een beperking van hun eigendomsrecht. Deze beperkende maatregel moet naar het oordeel van de rechtbank als regulering van eigendom worden aangemerkt.

4.10. Vanaf 1 januari 2024 mogen de pelsdierhouders hun bedrijf in het geheel niet meer uitoefenen. Naar het oordeel van de rechtbank zal alsdan in ieder geval sprake zijn van een zeer zware vorm van regulering van eigendom, nu vanaf dat moment de bedrijfsactiviteit als zodanig in het geheel niet meer mag worden uitgeoefend en de pelsdierhouders hun met de pelsdierhouderij samenhangende verdien capaciteit volledig wordt ontnomen. Daaraan doet niet af dat de bedrijfsactiva, zoals de grond en de bedrijfsgebouwen, mogelijk een

restwaarde zullen hebben en verkocht dan wel voor andere doeleinden ingezet kunnen worden.

Inmenging voorzien bij wet en in het algemeen belang

4.11. De Wet verbod pelsdierhouderij is een wet in formele zin, die is gegrond op de ethische norm dat dieren in Nederland niet uitsluitend of in hoofdzaak voor hun waardevolle pels behoren te worden gehouden en gedood, omdat het toebrengen van leed en ongerief aan dieren ter verkrijging van hun pels niet op goede gronden kan worden gerechtvaardigd. Hoewel het kabinet in 2001-2002 nog heeft medegedeeld zich ervan bewust te zijn dat de meningen over de aanvaardbaarheid van het houden van dieren voor de bontproductie binnen en buiten de Staten-Generaal verdeeld zijn (TK 2001-2002, 28 048, nr. 3, blz. 1-2), is het zwaartepunt in de Tweede Kamer in de loop der jaren verschoven van zorgen over het welzijn van de dieren naar de opvatting dat het houden van dieren voor de produktie van bont hoe dan ook ongewenst is (TK 2006-2007, 30 826, nr. 3, blz. 3). Deze norm is uiteindelijk door de meerderheid van het parlement onderschreven. De lidstaten komt een (ruime) beoordelings-marge toe ten aanzien van de afwegingen die ten grondslag liggen aan de wetgeving in kwestie en de rechter past daarom een terughoudende opstelling. In aanmerking genomen de op zichzelf genomen deugdelijke motivering die de wetgever geeft voor het wettelijk ingrijpen en het uitgangspunt van een terughoudende toetsing door de rechter, is de rechtbank van oordeel dat de regelgeving niet "manifestly without reasonable foundation" is en dat evenmin kan worden gezegd dat een legitiem doel aan de bestreden wetgeving ontbreekt. Voorts is de nationale rechtsbasis voor de inmenging voldoende precies, toegankelijk en voorzienbaar. Daarmee is in zoverre aan artikel 1 EP voldaan.

Schade voor de pelsdierhouders

4.12. Tussen partijen staat vast dat de pelsdierhouders reeds tijdens de uitfaseringsperiode schade lijden. Hun bedrijven mogen in deze periode niet groeien en behoudens bijzondere omstandigheden niet worden overgedragen. Daarbij is aannemelijk dat pelsdierhouders gedurende deze periode problemen zullen ondervinden bij de aanvraag van noodzakelijke financiering in het geval vitale bedrijfsmiddelen gedurende de uitfaseringsperiode moeten worden vervangen. Immers, er is dan nog slechts een beperkte periode beschikbaar om deze financiering terug te verdienen. In het geval een pelsdierhouder een dergelijke financiering wordt geweigerd en hij er noodgedwongen voor moet kiezen zijn bedrijf te staken, dan kan hij de uitfaseringsperiode niet meer ten voile benutten en zal de door de wet veroorzaakte schade toenemen.

4.13. Na 1 januari 2024 mogen de pelsdierhouders hun bedrijf in het geheel niet meer uitoefenen. Voldoende aannemelijk is dat de waarde van de resterende activa en passiva niet zal opwegen tegen de waarde van de respectieve, zeer lucratieve, ondernemingen, reeds omdat de pelsdierhouders hun met de pelsdierhouderij samenhangende verdien capaciteit volledig wordt ontnomen. De wet brengt de pelsdierhouders derhalve een aanzienlijke schade toe.

Fair balance?

4.14. De rechtbank zal nagaan of de (forse) inmenging in het eigendomsrecht van de pelsdierhouders proportioneel is, dat wil zeggen dat er een 'fair balance' c.q. rechtvaardig evenwicht bestaat tussen de eisen van het algemeen belang en de bescherming van de fundamentele rechten van de pelsdierhouders. Beoordeeld moet worden of de pelsdierhouders met de uitfaseringsperiode en de flankerende maatregelen zodanig worden gecompenseerd dat zij geen individuele en buitensporige last hebben te dragen.

Uitfaseringsperiode

4.15. Nu de uitfaseringsperiode als een maatregel van regulering van eigendom heeft te gelden en vaststaat dat de pelsdierhouders daarmee reeds schade wordt toegebracht, kan deze periode *uit de aard der zaak* geen compensatie vormen voor de daaropvolgende zeer zware vorm van regulering daarvan, per 1 januari 2024. De pelsdierhouders hebben bovendien gemotiveerd betwist dat na de uitfaseringsperiode voor hen geen schade zal resteren. De rechtbank acht dit ook onwaarschijnlijk, nu hen de met de pelsdierhouderij samenhangende verdien capaciteit volledig wordt ontnomen en het voorts reëel is te veronderstellen dat meerdere pelsdierhouders om uiteenlopende redenen (zoals weglloop van personeel, ziekte pelsdierhouder zelf, weigering van benodigde externe financiering et cetera) onverhoopt niet in staat zullen zijn om de uitfaseringsperiode optimaal te benutten.

Flankerende maatregelen

4.16. Nog onduidelijk is wat de in de Wet verbod pelsdierhouderij opgenomen flankerende maatregelen precies zullen inhouden, hoe hoog de uit te keren bedragen zullen zijn en wie daarvoor te zijner tijd eventueel in aanmerking zullen komen. Zo is nog *in voorbereiding* een algemene maatregel van bestuur waarin een tegemoetkoming in de kosten van sloop en ombouw zal worden opgenomen, hebben eisers onbetwist gesteld dat, in het geval te zijner tijd geen stakingswinst resulteert, een verruimde herinvesteringsreserve een 'leeg ei' is en kan tot slot niet worden ingeschat hoe de minister zijn in de wet neergelegde discretionaire bevoegdheid te zijner tijd zal benutten. Daarmee kunnen deze flankerende maatregelen thans niet als vorm van compensatie in de beoordeling worden betrokken.

4.17. Nu derhalve vanaf 15 januari 2013 sprake is van regulering van eigendom en per 1 januari 2024 sprake zal zijn van een zeer zware vorm van regulering van eigendom, ten gevolge waarvan de pelsdierhouders ernstig financieel (zullen) worden getroffen, zonder dat op dit moment kan worden vastgesteld dat hen daarvoor enige, laat staan adequate, vergoeding is/zal worden geboden, is geen sprake van fair balance. Dat betekent dat daarmee bij deze stand van zaken de in de Wet verbod pelsdierhouderij neergelegde maatregelen disproportioneel en in strijd met art. 1 EP zijn. Het gevorderde onder I. primair is toewijsbaar.

4.18. De Staat handelt onrechtmatig jegens de pelsdierhouders door de totstandkoming, inwerkingtreding en uitvoering van de Wet verbod pelsdierhouderij, zonder dat kan worden vastgesteld dat de pelsdierhouders hiervoor enige, laat staan adequate, vergoeding is/zal worden geboden. Dit klemt te meer, daar de pelsdierhouders voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet welzijnsinvesteringen hebben moeten doen en aldus (hoge) kosten hebben moeten maken, op straffe van onmiddellijke ingang van het in deze wet neergelegde verbod. Ook het onder II. gevorderde is daarmee toewijsbaar.

4.19. Al hetgeen partijen verder hebben aangevoerd kan onbesproken blijven.

Proceskosten

4.20. De Staat zal als de in het ongelijk gestelde partij in de kosten van de procedure worden veroordeeld. De kosten aan de zijde van eisers worden begroot op:

- dagvaardingskosten	€	76,61	
- griffierecht	€	589,-	
- salaris advocaat (2 punten x tarief II)	€	904,-	+
totaal	€	1.569,61	

4.21. De proceskostenveroordeling zal, op vordering van eisers, worden vermeerderd met de wettelijke rente en tevens met de nakosten en voorts uitvoerbaar bij voorraad worden verklaard, een en ander zoals in het dictum van dit vonnis vermeld.

5. De beslissing

De rechtbank:

- 5.1. stelt de Wet verbod pelsdierhouderij buiten werking wegens strijdigheid met hogere regelgeving;
- 5.2. verklaart voor recht dat de Staat zich op bovenstaande gronden schuldig maakt aan een onrechtmatige daad jegens de pelsdierhouders en dientengevolge jegens hen aansprakelijk is voor alle door hen geleden en te lijden schade (waaronder gevolgschade), nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet;
- 5.3. veroordeelt de Staat in de kosten van het geding, tot op heden aan de zijde van eisers begroot op €1.569,61, een en ander te voldoen binnen veertien dagen na dagtekening van het vonnis en, in het geval de voldoening niet binnen deze termijn plaatsvindt, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de datum van het vonnis tot aan de dag der algehele voldoening;
- 5.4. veroordeelt de Staat tot betaling aan eisers van de nakosten (€ 131,- zonder betekening en verhoogd met € 68,- in geval van betekening), zulks binnen veertien dagen na dagtekening van het vonnis, respectievelijk de betekening; in het geval de voldoening niet binnen deze termijn plaatsvindt te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de datum van het vonnis tot aan de dag der algehele voldoening, respectievelijk vanaf het moment van betekening tot aan de dag der algehele voldoening;
- 5.5. verklaart de kostenveroordelingen uitvoerbaar bij voorraad;
- 5.6. wijst het meer of anders gevorderde af.

Dit vonnis is gewezen door mrs. L. Alwin, M.J. Alt-van Endt en W.A. Jacobs en is in het openbaar uitgesproken op 21 mei 2014.

vonnis

RECHTBANK DEN HAAG

Team handel

zaaknummer / rolnummer: C09/443613 / HA ZA 13-611

Herstelvonnis van 18 juni 2014

in de zaak van

1. de vereniging
NEDERLANDSE FEDERATIE VAN EDELPELSDIERENHOUDERS,
gevestigd te Nederasselt,

en een aantal mede-eisers,
advocaat mr. A.B. Lever te Apeldoorn,

tegen

de publiekrechtelijke rechtspersoon
de Staat der Nederlanden (Ministerie van Economische Zaken),
zetelend te Den Haag,
gedaagde,
advocaat mr. R.J.M. van den Tweel te Den Haag.

Eisers onder 1. tot en met 8d. blijven tezamen aangeduid als 'eisers', de eisers sub 2a. tot en met 8d. als 'de pelsdierhouders' en gedaagde als 'de Staat'.

1. **Het verzoek tot verbetering**

1.1. Bij brief van 22 mei 2014 hebben eisers gewezen op een omissie van de rechtbank om in haar vonnis van 21 mei 2014 te beslissen op de vordering om de buitenwerkingstelling van de Wet verbod pelsdierhouderij uitvoerbaar bij voorraad te verklaren, stellende dat deze, nu daartegen geen verweer is gevoerd, had moeten worden toegewezen. Zij hebben verzocht deze omissie op de voet van artikel 32 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan te vullen.

1.2. De Staat heeft zich hiertegen gemotiveerd verzet.

2. **De beoordeling**

2.1. De gevorderde uitvoerbaar bij voorraad verklaring van de buitenwerkingstelling van de Wet verbod pelsdierhouderij lag voor toewijzing gereed. Daartegen was immers geen verweer gevoerd. De rechtbank heeft verzuimd op deze vordering te beslissen. Aan de

afwijzing van de uitvoerbaar bij voorraadverklaring is in het vonnis geen overweging gewijd. Derhalve kan uit de afwijzing van het meer of anders gevorderde in het dictum niet worden afgeleid dat de rechtbank het door eisers gevorderde ook in zoverre heeft afgewezen. Eisers kunnen ook herstel van het door de rechtbank gewezen vonnis vragen als daarvan reeds hoger beroep is ingesteld, hetgeen, naar de Staat stelt, in dit geval is gebeurd. Waar het gaat om het herstel van een verzuim om te beslissen, kan tot slot, anders dan de Staat betoogt, aan dat herstel niet de eis worden verbonden dat sprake is van klemmende redenen bij de uitvoerbaar bij voorraadverklaring. De rechtbank zal haar vonnis van 21 mei 2014 derhalve aanvullen als na te melden.

3. De beslissing

De rechtbank

3.1. bepaalt dat rov. 5.5. van het dictum van het vonnis van 21 mei 2014 als volgt komt te luiden:

"5.5. verklaart het in 5.1. bepaalde alsmede de kostenveroordelingen uitvoerbaar bij voorraad;"

3.2. bepaalt dat deze verbetering onder de vermelding van de datum 18 juni 2014, wordt vermeld op de minuut van het vonnis van 21 mei 2014,

3.3. gelast elk van partijen, voor zover zij dit niet reeds hebben gedaan, de ontvangen grosse dan wel het ontvangen afschrift van het vonnis van 21 mei 2014 na ontvangst van dit herstelvonnis aan de griffie van de rechtbank te retourneren.

Dit vonnis is gewezen door mrs. L. Alwin, M.J. Alt-van Endt en W.A. Jacobs en is in het openbaar uitgesproken op 18 juni 2014.